

Article Type: Research Article

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ATTITUDE AGAINST EXTRACURRICULAR SPORT ACTIVITIES AND LEVELS OF ATTACHMENT TO SCHOOL OF HIGH SCHOOL STUDENTS WITH STRUCTURAL EQUATION MODEL**Emrah AYKORA***Asst.Prof, Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkey, eaykora@gmail.com
ORCID: 0000-0003-1225-9231***Sinan UĞRAŞ***Asst.Prof, Çanakkale Onsekiz Mart University, Turkey, sinanugras@gmail.com
ORCID: 0000-0003-0792-1497**Received: 11.12.2019**Accepted: 03.05.2020**Published: 07.06.2020***ABSTRACT**

The present study aimed to investigation of the relationship between attitude levels for extracurricular sportive activities and school attachment levels of high school educationers. Relational screening model is used in the study. The relationship measured with structural equation modeling (SEM). Study includes 496 participants, which 223 (%45) female and 273 (%55) male, from various high schools belonging Bitlis National Education Management. Data collected through the School Attachment Scale and Extracurricular Activities Participation Questionnaire. Structural equation modeling results showed that base extent of attitudes for extracurricular sportive activities effects alteration of attachment to school and teachers extents at a level of % (R2 =.11). Base extents of extracurricular sportive activities attitudes showed alterations on attachment to a friend extent at the level of % 15 (R 2 =.15). According to this study increasing attitudes of extracurricular sportive activities improves attachment levels to the school. It is suggested to arrange various studies in order to inform students, teachers and parents about benefits of extracurricular sport activities. Future studies intended for only extracurricular sport activities participants could be more effective on the prediction of investigating the levels of attachment to school.

Keywords: Attitude, school attachment, sportive activities, structural equation modeling.

INTRODUCTION

Schools are the place where people spend most of their time from preschool to the end of their education life. The fact that the students spend more time at school increases the impact of the school on their development (Boardman & Onge, 2005). It is thought that the quality of the time students spend at school and their positive school life are effective on their cognitive and mental health (Şimşek & Çöplü, 2018). For this reason, students' commitment to school has been one of the most interesting topics (Karaşar & Kapçı, 2016). Savi (2011) has defined school attachment as a need that includes the characteristics of believing that the student himself is valuable and respecting him and belonging to the group. Hill and Werner (2006) defined school attachment as the emotional bond developed between the student and the school. There are many factors that affect school attachment positively or negatively. There are studies showing that many factors such as physical structure of the school (Altuntaş & Sezer, 2017), school success (Stewart, 2007), friend relationships (Wei & Chen, 2010), student self-efficacy (Canbulat, Cipevizci, Kalfa & Fahliogulları, 2017) are related to school attachment. It is known that as the level of school attachment increases, many positive effects occur on the student. Academic success increases as attachment to school increases (Osterman, 2000), as well as a sense of aggression and crime rates (Hill & Werner, 2006; Owens-Sabir, 2008). Considering the opposite, as the student's dedication to school decreases, there are also some negativities. It has been stated that students with low school attachment are isolated and feel lonely (Mouton & Hawkins, 1996). Altuntaş and Sezer (2017) came to the conclusion that students' level of interest and activities at school affect school attachment. In addition to affecting the academic success of the student who does not feel belonging to the school, this situation causes burnout in the student (Zhang, Gan & Cham, 2007). In this context, it is very important to increase students' commitment to school. Activities that increase students' commitment to school need to be done at school. Extracurricular activities are one of these activities.

There is a general acceptance in the literature about the educational outcomes and benefits of extracurricular activities (Covay & Carbonaro, 2010; Gardner, Roth, & Brooks-Gunn, 2008). Extracurricular activities play an important role in the development of many cognitive, affective and psychomotor features of the student (DeWitt & Storksdieck, 2008; Miglietta, Belmonte & Boero, 2008). In terms of education, extracurricular activities are the methods used for students' academic development, learning opportunities, individual support and diversification of time spent in school (Stecher & Maschke, 2013; Steinmann, Strietholt & Caro, 2019). In extra-curricular activities, sports activities contain different features and tasks compared to other activities. Although many benefits of physical activity are known nowadays, it is seen that there is a decrease in physical education activities (Singh, Uijtdewilligen, Twisk, Mechelen & Chinapaw, 2012). Physical education lesson, extracurricular sports activities and extracurricular sports activities are the three main elements of physical activity in young people. In this sense, physical education lesson and extracurricular activities have a special importance. It has been stated that activities in children and adolescents have a strong relationship with the participation of people in physical and sports activities in the future (Pratt, Patel & Greydanus, 2003). In children and adolescents, gender, socioeconomic level, ethnicity, academic success are factors affecting their

participation in extracurricular activities (Sauerwein, Theis & Fischer, 2016). Extra-curricular sports activities have positive contributions in different aspects besides the physical development of students. There are many studies showing that there is a relationship between students' mathematics achievement and extracurricular activities (Covay & Carbonaro, 2010; Morris, 2015). Participation in extracurricular sports activities has positive effects on students' psychology, education and social development in the long term (Baydemir, Yurdakul & Özer, 2018; Fredricks & Eccles, 2006). In their study, Belton, Prior, Wickel and Woods (2017) concluded that extracurricular physical activity activities on students studying in disadvantaged schools have a positive effect on students' life satisfaction. With extracurricular sports activities, students have the opportunity to spend time with their friends and teachers without feeling the pressure of academic success. It may be thought that participating in these activities in line with their own wishes and interests may positively affect their commitment to school. In this study, it was aimed to investigate the relationship between the attitude levels of students attending secondary education towards extra-curricular sports activities and their level of commitment to school. For this purpose, the following hypotheses are examined.

H¹ Cognitive attitude towards extra-curricular sports activities predicts school attachment positively.

H² Affective attitude towards extra-curricular sports activities predicts school attachment positively.

H³ Behavioral attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts school attachment.

H⁴ Cognitive attitude towards extracurricular sports activities predicts teacher attachment positively.

H⁵ Affective attitude towards extra-curricular sports activities predicts teacher attachment positively.

H⁶ Behavioral attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts attachment to the teacher.

H⁷ Cognitive attitude towards extracurricular sports activities predicts attachment to friends positively.

H⁸ Affective attitude towards extra-curricular sports activities predicts attachment to friends positively.

H⁹ Behavioral attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts attachment to a friend.

METHOD

The aim is to examine the relationship between the attitudes of students studying in secondary education to extracurricular sports activities and their commitment to school. Relational screening method was used to give an idea about the cause-effect probability and the relationship between variables (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012). The relationship between the attitudes of students in secondary education towards extra-curricular sports activities and their attachment to the school was tested using the structural equation model (SEM). SEM is a powerful analysis method based on developing theory by examining the relationships between variables (Byrne, 2010). For this study 2020/60 - 04 numbered permit has had from ethics committee of Çanakkale Onsekiz Mart University.

Study Group

A total of 496 people, 223 (45%) female and 273 (55%) male students studying in high schools affiliated to the Bitlis National Education Directorate participated in the study. Class distribution of students was as follows. 139

students from the 9th grade (28%), 105 students from the 10th grade (21.2%), 126 students from the 11th grade (25.4%) and 126 students (25.4%) from the 12th grade participated in the research.

Data Collection Tools

Student attitude scale towards extracurricular sports activities: It was developed by Yılmaz and Özbay (2018) in order to measure the attitudes of secondary school students towards extracurricular sports activities. The scale has a total of 18 items and a 3-dimensional structure, “Cognitive Dimension of Extracurricular Activities”, “Affective Dimension of Extracurricular Activities” and “Behavioral Dimension of Extracurricular Activities”. Confirmatory factor analysis was performed for the construct validity of the scale within the scope of this research. According to the results of DFA, χ^2 / sd (4.715), GFI (.901), CFI (.924), AGFI (.948), NFI (.925) and RMSEA (.074) values were found. These reference intervals indicate that the scale shows acceptable fit values (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2014; Hooper, Coughlan & Mullen, 2008; Kline, 2016; Tabachnick & Fidell, 2007). It was determined that factor loads in cognitive attitude dimension for sports activities outside the course varied between .60 and .83, whereas affective dimension varied between .59 and .77. In the behavioral dimension, factor loads were found to vary between .66 and .73. The Cronbach Alpha value was found to be .77 in the cognitive dimension, .80 in the affective dimension, and .76 in the behavioral dimension.

School Attachment Scale for Children and Adolescents: The scale developed by Hill and Werner (2006) to determine the level of school engagement of children and adolescents was adapted to Turkish by Savi (2011). The scale consisted of 3 dimensions: “Connecting to the School”, “Connecting to the Teacher” and “Connecting to a Friend” and 13 items in total. According to the DFA results for the construct validity of the scale, it has been determined that values of χ^2 / sd (3.215), GFI (.942), CFI (.930), AGFI (.905), NFI (.921) and RMSEA (.077) are within acceptable limits. It was found that the factor loadings of the scale's attachment to the school were between .61 and .85, the attachment to the teacher was between .59 and .89, and finally the attachment to the friend was between .33 and .80. According to the Cronbach Alpha analysis results for the reliability of the scale, it was found that the school attachment dimension was .87, the teacher attachment dimension was .85 and the friend attachment dimension was .85. It can be stated that the sub-dimensions of attitude scale and attachment scale to sports activities outside the classroom are above the Cronbach Alpha sub-value of .70, and the scales are reliable (Fraenkel, Wallen & Hyun, 2012).

Data Analysis

All allowances needed got from managements of schools involving study. Then, in the classroom environment, questionnaires were applied to the students within an average of 20 minutes. 17 questionnaires that were missing and incorrect from the questionnaire applied to 500 students were removed from the dataset. After the data were uploaded to the SPSS program, z test was performed to examine the extreme values and 11 more questionnaires were removed from the data set. Skewness and kurtosis values were examined for normality test of the data. It was checked whether skewness and kurtosis values were between + 1.5 and -1.5

and it was observed that the data were normally distributed. Students' attitude towards extracurricular activities were investigated using Pearson Moments Product Correlation to examine the relationship between sub-dimensions and school attachment sub-dimensions. VIF value was examined for multiple linearity problem. It was determined that there is no multiple linearity problem since the VIF value is below 10. Predictive variables in attitude sub-dimensions and predictive variables in school attachment dimensions were used. In the structural equation modeling established for path analysis, χ^2/ sd , GFI, CFI, AGFI, NFI and RMSEA fit indices were taken into account. Statistical Package for the Social Sciences SPSS 23 and AMOS 23 programs were used to analyze the data.

FINDINGS (RESULTS)

Before the structural equation analysis, a correlation analysis was performed to test the relationship between the predicted variable of the research and the attitude towards the extracurricular activities, which is the predictive variable. The relationship between the sub-dimensions of attitude towards extracurricular activities and the sub-dimensions of attachment to school is presented in table 1.

Table 1. Correlation Values and Descriptive Statistics between Attitude Against Extracurricular Sports Activities and School Attachment Sub-dimensions

Variables	Average	Statistics Deviation	Skewness	Kurtosis	1	2	3	4	5	6
1. C.A.T.E.S.A.	3.53	.99	-.687	.097	1					
2. A.A.T.E.S.A.	3.55	1.02	-.360	-.650	-.053	1				
3. B.A.T.E.S.A.	3.22	1.05	-.308	-.418	.517**	-.113*	1			
4. S.A.	3.00	1.14	.062	-.794	.298**	.088	.237**	1		
5. T.A.	3.25	1.08	-.284	-.623	.321**	.017	.200**	.504**	1	
6. F.A.	3.47	1.03	-.576	-.165	.343**	.147**	.240**	.518**	.489**	1

** $p < .01$, * $p < .05$. C.A.T.E.S.A.: Cognitive Attitude to Extracurricular Sports Activities, A.A.T.E.S.A.: Affective Attitude to Extracurricular Sports Activities, B.A.T.E.S.A.: Behavioral Attitude to Extracurricular Sports Activities, S.A.: School Attachment, T.A.: Teacher Attachment, F.A.: Friend Attachment

When table 1 is analyzed, the students who participated in the study had the scores of "cognitive attitude towards extracurricular activities" and "attachment to school" ($r = .298$, $p < .01$), "attachment to teacher" ($r = .321$, $p < .01$) and "It is seen that there is a positive and low level significant relationship between the scores of "attachment to friend" ($r = .343$, $p < .01$). While there was no significant relationship between "Affective attitude towards extra-curricular activities" and "Attachment to school and teacher", there was a low positive correlation between "Attachment to a friend" ($r = .147$, $p < .05$). "Attachment to school" ($r = .237$, $p < .01$), "Attachment to the teacher" ($r = .200$, $p < .01$) and "Attachment to a friend" ($r = .$ There was a positive and low

level relationship between 240, $p < .01$) scores. The path analysis of the sub-dimensions of attitude sub-dimensions towards extracurricular activities to school is shown in figure 1.

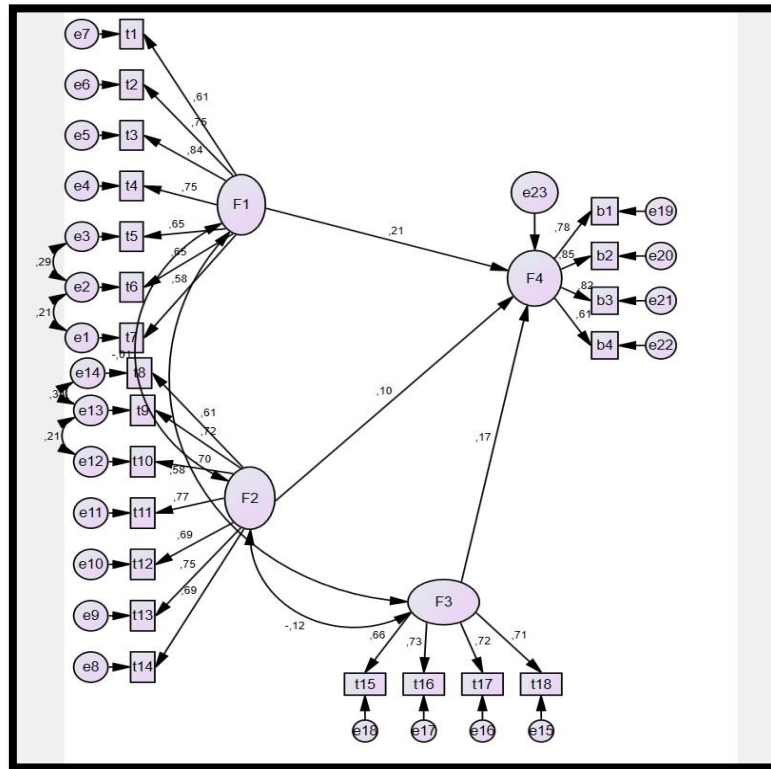

Figure 1. Path Analysis for Predicting School Attachment

F1: Cognitive Attitude towards Extracurricular Activities, F2: Affective Attitude towards Extracurricular Activities, F3: Behavioral Attitude towards Extracurricular Activities, F4: Attachment to School

It was observed that the adaptation indexes of the model, in which the effect of sub-dimensions of extracurricular activities on school attachment was examined, did not meet the required compliance criteria ($\chi^2 / sd = 3.215$, $GFI = .814$, $CFI = .807$, $AGFI = .798$, $NFI = .921$, $RMSEA = .071$). Based on these results, two modifications were made by drawing two-way covariances between the "attitude towards extra-curricular sports activities" and the "school attachment dimension" items. According to the results of this modification, it was seen that the model reached acceptable reference values and the model was verified ($\chi^2 / sd = 3.023$, $GFI = .897$, $CFI = .918$, $AGFI = .901$, $NFI = .897$, $RMSEA = .064$). The path model showing the relationship of attitude towards extra-curricular sports activities to school attachment is shown in table 2.

Table 2. Standardized Regression Results Regarding the Effect of Sub-Dimensions of Attitude towards Extra-Curricular Sports Activities on School Attachment

Path	Path coefficient (β)	Standartize Estimate (Estimate)	Standart Error (S.E)	Critical Ratio (C.R)	Significance Value (p)
Cognitive Attitude → School Attachment	.21	.320	.101	3.160	.002
Affective Attitude → School Attachment	.10	.117	.058	2.023	.043
Behavioral Attitude → School Attachment	.17	.190	.077	2.471	.013

p < .05

According to table 2, it was seen that cognitive attitude to extracurricular sports activities positively and significantly ($\beta = .21, p > .05$) attachment to school and was statistically significant. According to the H1 hypothesis, the hypothesis “Cognitive attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts school attachment” was accepted. It was observed that affective attitude towards extra-curricular sports activities positively affected school attachment ($\beta = .10, p > .05$). H2 hypothesis was accepted that the affective attitude towards extra-curricular sports activities positively predicted school attachment and in this context, the “affective attitude towards extra-curricular sports activities predicted school attachment significantly and positively”. In the study, “Behavioral attitude towards extracurricular sport activities positively predicts attachment to school” H3 was found to affect the hypothesis positively and significantly ($\beta = .17, p > .05$) and in this sense, the hypothesis was accepted. It was determined that the effect of attitude sub-dimensions towards extracurricular sports activities on the size of attachment to school was 11% ($R^2 = .11$). The path analysis of the attitude sub-dimensions towards extracurricular activities to the school sub-dimension is shown in figure 2.

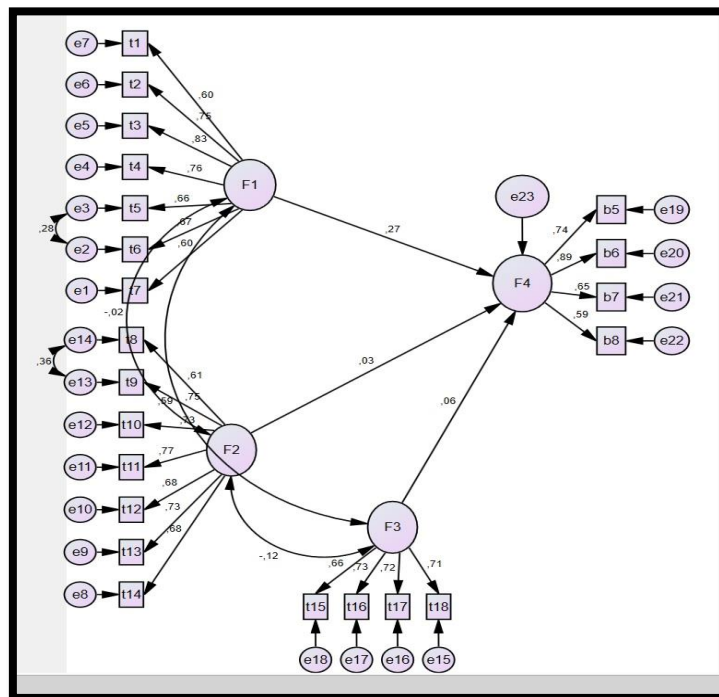

Figure 2. Path Analysis for the Prediction of Attachment to Teachers

F1: Cognitive Attitude towards Extracurricular Activities, F2: Affective Attitude towards Extracurricular Activities, F3: Behavioral Attitude towards Extracurricular Activities, F4: Attachment to Teachers

It was observed that the sub-dimensions of extracurricular activities meet the necessary adaptation criteria of the fit indexes of the model in which the effect of attachment to the teacher was examined ($\chi^2 / sd = 3.404$, GFI = .901, CFI = .899, AGFI = .898, NFI = .917, RMSEA = .070). These results show that the model has been validated. The results of the road analysis showing the relationship of the sub-dimensions of attitude towards extra-curricular sports activities towards attachment to the teacher are shown in table 3.

Table 3. Standardized Regression Results Regarding the Effect of Attitude Sub-Dimensions against Extra-Curricular Sports Activities on Teacher Attachment

Path	Path coefficient (β)	Standartize Estimate (Estimate)	Standart Error (S.E)	Critical Ratio (C.R)	Significance Value (p)
Cognitive Attitude → Attachment to Teacher	.27	.369	.097	3.814	.000
Affective Attitude → Attachment to Teacher	.03	.034	.056	.597	.550
Behavioral Attitude → Attachment to Teacher	.06	.058	.074	.781	.435

$p < .05$

According to Table 3, it was seen that the cognitive attitude towards extra-curricular sports activities positively and significantly ($\beta = .27$, $p > .05$) attachment to the teacher and was statistically significant. According to the H4 hypothesis, the hypothesis that “Cognitive attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts teacher attachment” was accepted. It was observed that affective attitudes towards extracurricular sports activities affect attachment to teachers positively and insignificantly ($\beta = .03$, $p > .05$) and this result was not statistically significant. In this context, the hypothesis “H5: Affective attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts attachment to the teacher” was rejected. It was observed that the behavioral attitude towards extra-curricular sports activities positively and meaninglessly ($\beta = .06$, $p > .05$) attachment to the teacher and this result was not statistically significant. In this context, the hypothesis “H6: Behavioral attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts attachment to the teacher” was rejected. It was determined that the effect of attitude sub-dimensions towards extracurricular sports activities on the size of attachment to the teacher was 11% ($R^2 = .11$). The results of the path analysis showing the relationship of the sub-dimensions of attitude towards extra-curricular sports activities towards attachment to friends are shown in figure 3.

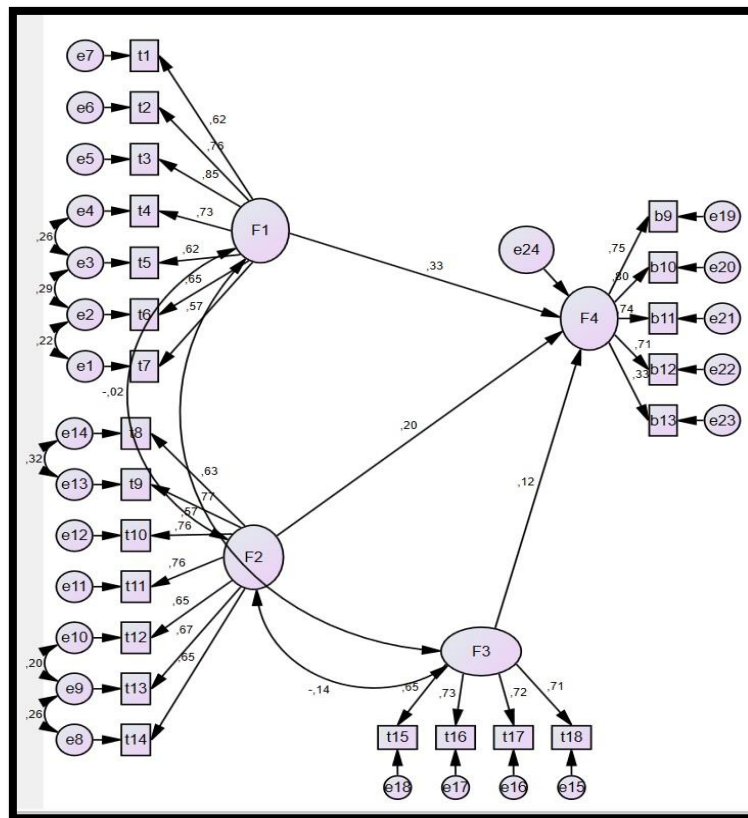

Figure 3. Path Analysis for the Prediction of Attachment to a Friend

F1: Cognitive Attitude towards Extracurricular Activities, F2: Affective Attitude towards Extracurricular Activities, F3: Behavioral Attitude towards Extracurricular Activities, F4: Attachment to a Friend

It was observed that the fit indexes of the model in which the effect of sub-dimensions of extracurricular activities on attachment to friends did not meet the required fit criteria ($\chi^2 / sd = 3.100$, GFI = .841, CFI = .830, AGFI = .845, NFI = .859, RMSEA = .070). Therefore, bidirectional error covariances were drawn between the 4 items. As a result of the modifications made, it was observed that the model reached acceptable reference values ($\chi^2 / sd = 2.899$, GFI = .896, CFI = .915, AGFI = .901, NFI = .897, RMSEA = .062). These results show that the model has been validated. The results of the path analysis showing the relationship of the sub-dimensions of attitude towards extra-curricular sports activities towards attachment to friends are shown in table 4.

Table 4. Standardized Regression Results Regarding the Effect of Attitude Sub-Dimensions Against Extra-Curricular Sports Activities on Attachment to Friends

Path	Path coefficient (β)	Standartize Estimate (Estimate)	Standart Error (S.E)	Critical Ratio (C.R)	Significance Value (p)
Cognitive Attitude → Attachment to a Friend	.33	.465	.099	4.704	.000
Affective Attitude → Attachment to a Friend	.20	.213	.056	3.821	.000
Behavioral Attitude → Attachment to a Friend	.12	.120	.070	1.700	.089

p < .05

According to table 4, it was seen that cognitive attitude towards extra-curricular sports activities positively and significantly ($\beta = .33, p > .05$) attachment to friends and was statistically significant. According to the H7 hypothesis, the hypothesis of "Cognitive attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts attachment to a friend". It was seen that affective attitude towards extra-curricular sports activities positively and significantly ($\beta = .19, p > .05$) attachment to the teacher and this result was statistically significant. In this context, the hypothesis "H8: Affective attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts teacher attachment". It was observed that behavioral attitude towards extra-curricular sports activities affect attachment to friends positively and meaninglessly ($\beta = .12, p > .05$) and this result was not statistically significant. In this context, the hypothesis "H9: Behavioral attitude towards extra-curricular sports activities positively predicts attachment to friends". It was determined that the effect of attitude sub-dimensions towards extra sports activities on the size of attachment to friends was 15% ($R^2 = .15$).

CONCLUSION and DISCUSSION

In this study, it was aimed to investigate the relationship between the attitudes of students studying in secondary education to extra-curricular sports activities and their level of attachment to school. According to the descriptive findings of the study, it was determined that students' attitudes towards extra-curricular sports activities were moderate. This result shows that students do not have sufficient attitude in terms of affecting the participation of students in physical activity in the adult period. Pratt, Patel and Greydenus (2003) stated that there is a relationship between sportive activity in children and adolescence and participation in physical activity in adulthood. The reasons such as the geography of the research group, cultural differences, and exam anxiety may have affected their attitude towards extracurricular activities. As a matter of fact, Sauerwein, Theis and Fischer (2016) stated that gender, socioeconomic level, ethnicity and academic success affect participation in extracurricular activities. It has been determined that the students who are in the geography of the research group have moderate attachment levels to the school. Pisa (2015), according to the report ranks last among OECD countries, the level of students' sense of belonging and of belonging to the school in Turkey, where it is understood that score correlates with this study. It is understood that students do not feel at the desired level of school. Feeling attached to the school for the students is an important factor to gain life satisfaction (Haslam, Jetten, Postmes & Haslam, 2009), to gain self-esteem (Nutbrown & Clough, 2009), to cope with adolescence (Iyer, Jetten, Tsivrikos, Haslam & Postmes, 2009) and to achieve academic success (Stewart, 2007). In this study, it was determined that attitude towards extra-curricular activities positively and significantly affects attachment to school. The reason for this is that it is possible for the student to perform activities in a fun environment without having anxiety within the school, as well as to participate in extracurricular activities in a field of interest, which positively affected the level of school attachment. There are many studies showing that physical activity and sports are related to life satisfaction (Eime, Young, Harvey, Charity & Payne, 2013; Ekkekakis, Parfitt & Petruzzello, 2011; Hyde, Maher & Elavsky, 2013; Penedo & Dahn, 2005). It can be stated that the positive effect of students on life satisfaction during extra-curricular sports activities may have positively affected their attachment to school. Considering that the effects of extra-curricular activities on

school (Anderman, 2002; Fredricks & Eccles, 2008) can be said to coincide with the findings of this study. In the study, it was determined that cognitive attitude towards extra-curricular sports activities positively predicted attachment to the teacher. Decreased school attachment causes alienation and behavioral problems to the school (Önen, 2014). The teacher plays an important role in preventing these problems (Sharkey, You & Schnoebelen, 2008). It is stated that increasing the level of relationship between teachers and students and creating this environment in different ways positively affect the participatory behavior of students (Altunçekiç, Erden & Aytaç, 2014). It can be said that extracurricular sports activities create an environment where more positive relationships can be established between teacher and student compared to physical education lesson. It has been revealed in the research that the feedback of the physical education teacher has an effect on the students' enjoyment from the lesson, their motivation to the lesson and the motivational climate. (Aşçı & Erturan İlker, 2018; Erturan İlker & Aşçı, 2019). In this sense, the communication of the physical education teacher with the student is likely to have a positive effect on his attachment to the school. It can be stated that the positive environment established by the teacher and the student enables the student to develop a positive attitude towards the school. It was observed that as student loyalty to teachers increased, behavioral problems and hyperactivity decreased (Karaşar & Kapçı, 2016; Ünal & Çukur, 2011) and their positive behaviors increased (Decker, Dona & Christenson, 2007). It has been demonstrated by the studies that teacher support in the school environment predicts the student's commitment to school and their academic success (Altuntaş & Sezer, 2016; Fall & Roberts, 2012; Fredricks, Blumenfeld & Paris 2004; Wei & Chen, 2010). It has been stated that social relationships and positive perception about this environment affect school loyalty (Cemalcılar, 2010). One of the places where social relations are best established at school is extra-curricular sports activities. It can be stated that thanks to teacher and student extracurricular activities, social interaction can be increased by participating in sports competitions in and between schools. According to the findings of the research, the result of extracurricular sports activities affecting friend attachments has been determined. It has been revealed by research that there is a relationship between peer relationships and school attachment (Cooper, 2008; Fredricks, Blumenfeld & Paris 2004; Pittman & Richmond, 2008). Karaşar and Kapçı (2016) determined that attachment to friends predicted low peer problems and social behavior problems. A positive peer support increases the student's level of school attachment (Pittman & Richmond, 2008), and that negative support affects school attachment negatively (Osterman, 2000). Sports environments have the feature of strengthening peer relations of students such as team, togetherness, solidarity. It is a fact that sports is effective in socializing individuals (Hardin & Greer, 2009). Yücekaya (2017) concluded that there is a difference between the values of respect, awareness, national culture and togetherness values of students who do licensed sports in school teams compared to those who do not do sports. Pehlevan and Bal (2018) concluded that participation in sports in secondary school is effective in peer relationships and the development of social relationships. In this sense, it can be stated that participating in extra-curricular sports activities increases the attachment to friends and as a result, affects the attachment positively to the school. As a result of the research, it was concluded that attitude towards extra-curricular sports activities positively predicted attachment to school, teacher and friends. Extracurricular sports activities gain importance to the development

of students 'attitudes towards sports activities as they affect students' physical, social and spiritual development as well as their attachment to school. Studies can be organized to inform students, teachers and parents more about the benefits of extra-curricular sports activities. It is thought that the research can be carried out only on students directly participating in extra-curricular sports activities, and by reassessing the extent to which participation predicts attachment to school, healthier results can be achieved.

RECOMMENDATIONS

In addition, it can be suggested to examine how much the attitude towards extra-curricular sports activities affects attachment to school. Content of extracurricular sport activities applying at schools could be enlarged according to students interests and requests. Also it is suggested to make experimental studies to find out effects of extracurricular sportive activities on academic success of students, psychological well-being and friendship goals.

ETHICAL TEXT

This article is suitable for following journal writing rules, publishing principles, research and publication ethics also journal ethic rules. All infringements arised from article belonging to author(s).

REFERENCES

- Altunçekiç, A., Erden, A. & Aytaç, T. (2014). Orta Öğretim Kademesinde Öğretmen-Öğrenci İlişkilerin Değerlendirilmesi: KKTC Örneği [The Evaluation of Teacher-Student Relationships in Secondary Education Level: TRNC Case]. *Kastamonu Education Journal*, 22(2): 761-782.
- Altuntaş, S. & Sezer, Ö. (2017). Investigating School Attachment of Secondary School Students, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 18(1): 83-97. DOI: 10.17679/inuefd.295722
- Anderman, E. M. (2002). School Effects on Psychological Outcomes during Adolescence, *Journal of Educational Psychology*, 94: 795-809.
- Aşçı, F. H. & Erturan İlker, G. (2018). Algılanan Öğretmen Geribildirimi ve Güdüsel İklimin Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Zevk Alma ve Güdülenme Üzerine Yordayıcı Etkisi [The Predictive Effect of Perceived Teacher Feedback and Motivational Climate on Enjoyment and Motivation in Physical Education and Sport Lessons]. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 37(2): 123-138.
- Baydemir, B., Yurdakul, H. Ö. & Özer, K. (2018). İlköğretim II. Kademe Çocuklarda Fiziksel Aktivite Düzeyi, Kendini Fiziksel Tanımlama ve Benlik Saygısı [Physical Activity Level in Elementary Education Second Level Children, Physical Self Description and Self-Esteem]. *Journal of Human Sciences*, 15(2): 1049-1057.
- Belton, S., Prior, P., Wickel, E. & Woods, C. (2017). The Impact of Participation in Extra-Curricular Physical Activity on Males from Disadvantaged Schools. *European Physical Education Review*, 23(1): 60-72.

- Boardman, J. D. & Onge, J. M. (2005). Neighborhoods and Adolescent Development, *Children, Youth and Environments*, 15: 138-164.
- Byrne, D. G., Davenport, S. C. & Mazanov, J. (2007). Profiles of Adolescent Stress: The Development of the Adolescent Stress Questionnaire (ASQ), *Journal of Adolescence*, 30, 393-416.
- Canbulat, T., Cipevzici, U., Kalfa, B. & Fahliogulları, E. (2017) Kesintili Zorunlu Eğitimden Etkilenen İlkokul Öğrencilerinin Okula Bağlanma ve Akademik Özyeterlik Düzeylerinin Değerlendirilmesi [Evaluation of School Attachment and Academic Self-Efficacy for School of Primary Students' Affected from Intermittent Mandatory Training]. *Ege Journal of Education*, 18(1): 105-123.
- Cemalcılar, Z. (2010). Schools as Socialization Contexts: Understanding the Impact of School Climate Factors on Students' Sense of School Belonging, *Applied Psychology*, 59(2): 243-272.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. & Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*. [Multivariate Statistics for Social Sciences: SPSS and LISREL Applications]. Ankara: Pegem Akademi.
- Cooper, P. (2008). Nurturing Attachment to School: Contemporary Perspectives on Social, Emotional and Behavioural Difficulties, *Pastoral Care in Education*. 26(1): 13-22.
- Covay, E. & Carbonaro, W. (2010). After the Bell: Participation in Extracurricular Activities, Classroom Behavior, and Academic Achievement, *Sociology of Education*, 83(1): 20-45.
- Decker, D. M., Dona, D. P. & Christenson, S. L. (2007). Behaviorally at-risk African American Students: The Importance of Student-Teacher Relationships for Student Outcomes, *Journal of School Psychology*, 45(1): 83-109.
- DeWitt, J. & Storksdieck, M. (2008). A Short Review of School Field Trips: Key Findings from the Past and Implications for the Future, *Visitor Studies*, 11(2): 181-197.
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J. & Payne, W. R. (2013). A Systematic Review of the Psychological and Social Benefits of Participation in Sport for Adults: Informing Development of a Conceptual Model of Health through Sport, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 10(1): 135.
- Ekkekakis, P., Parfitt, G. & Petruzzello, S. J. (2011). The Pleasure and Displeasure People Feel When They Exercise at Different Intensities, *Sports Medicine*, 41(8): 641-671. <http://dx.doi.org/10.2165/11590680-000000000-00000>
- Erturan İlker, A. G. & Aşçı, H. (2019) The Role of Teacher's Feedback in Physical Education: Motivational Climate as Mediator, *Hacettepe University - Journal of Education*, 34(2): 372-386.
- Fall, A. M. & Roberts, G. (2012). High School Dropouts: Interactions between Social Context, Self-Perceptions, School Engagement, and Student Dropout. *Journal of Adolescence*, 35(4): 787-798.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2012). *How to Design and Evaluate Research In Education*. New York: McGraw-Hill.
- Fredricks, J. A. & Eccles, J. S. (2006). Is Extracurricular Participation Associated With Beneficial Outcomes? Concurrent and longitudinal relations, *Developmental Psychology*, 42(4): 698-713.

- Fredricks, J. A. & Eccles, J. S. (2008). Participation in Extracurricular Activities in the Middle School Years: Are There Developmental Benefits for African American and European American Youth?, *Journal of Youth and Adolescence*, 37(9), 1029-1043.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C. & Paris, A. H. (2004). School Engagement: Potential of the Concept, State of the Evidence, *Review of Educational Research*, 74: 59-109.
- Gardner, M., Roth, J. & Brooks-Gunn, J. (2008). Adolescents' Participation in Organized Activities and Developmental Success 2 and 8 years After High School: Do Sponsorship, Duration, and Intensity Matter? *Developmental Psychology*, 44(3): 814-830.
- Hardin, M. & Greer, J. D. (2009). The Influence of Gender-Role Socialization, Media Use and Sports Participation on Perceptions of Gender-Appropriate Sports, *Journal of Sport Behavior*, 32(2): 207-226.
- Haslam, S. A., Jetten, J., Postmes, T. & Haslam, C. (2009). Social Identity, Health and Well-being: An Emerging Agenda for Applied Psychology, *Applied Psychology: An International Review*, 58: 1-23.
- Hill, L. G. & Werner, N. E. (2006). Affiliative Motivation, School Attachment, and Aggression in School. *Psychology in the Schools*, 43(2): 231-246.
- Hooper, D., Coughlan, J. & Mullen, M. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit, *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1): 53-60.
- Hyde, A. L., Maher, J. P. & Elavsky, S. (2013). Enhancing Our Understanding of Physical Activity and Wellbeing with a Lifespan Perspective, *International Journal of Wellbeing*, 3(1): 98-115.
- Iyer, A., Jetten, J., Tsivrikos, D., Haslam, S. A. & Postmes, T. (2009). The More (and the more compatible) the Merrier: Multiple Group Memberships and Identity Compatibility as Predictors of Adjustment after Life Transitions, *British Journal of Social Psychology*, 48: 707-733.
- Karaşar, B. & Kapçı, E. G. (2016). Lise Öğrencilerinde Okula Bağlanma ve Akademik Başarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi [Examining School Attachment and Academic Success in Terms of Different Variables]. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 49(1): 21-42.
- Kline, R. B. (2016). *Principle and Practice of Structural Equation Modelling* (4. Ed.). New York, NY: The Guilford Press.
- Miglietta, A. M., Belmonte, G. & Boero, F. (2008). A Summative Evaluation of Science Learning: A Case Study of the Marine Biology Museum "Pietro Parenzan" (South East Italy). *Visitor Studies*, 11(2): 213-219.
- Morris, D. S. (2015). Actively Closing the Gap? Social Class, Organized Activities, and Academic Achievement in High School, *Youth & Society*, 47(2): 267-290.
- Mouton, S. G. & Hawkins, J. (1996). School Attachment: Perspectives of Low-attached High School Students, *Educational Psychology*, 16(3): 297-304
- Nutbrown, C. & Clough, P. (2009). Citizenship and Inclusion in the Early Years: Understanding and Responding to Children's Perspectives on "Belonging", *International Journal of Early Years Education*, 17(3): 191-206.

- Önen, E. (2014). Öğrencinin Okula Bağlılığı Ölçeği: Türk Ortaokul ve Lise Öğrencileri İçin Uyarılama Çalışması [Student Engagement Instrument: Adaptation Study for Turkish Secondary and High School Students]. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(42): 221-234.
- Osterman, F. K. (2000). Students' Need for Belonging in the School Community, *Review of Educational Research*, 17(3): 323-367.
- Owens-Sabir, M. C. (2008). The Relationship between Self-Esteem and Delinquency: Implications for Academic Achievement among African Americans, *Jackson State University Researcher*, 21(3): 59-82.
- Pehlevan, Z. & Bal, S. İ. (2018). 13-15 Yaş Grubu Çocuklarda Spora Katılımın Akran İlişkileri ve Sosyal Destek Alma Üzerine Etkisi [The Effect of Participation in Sports on Peer Relations and Social Support in Children Age 13-15 Years]. *Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 23(4): 191-203.
- Penedo, F. J. & Dahn, J. R. (2005). Exercise and Well-Being: A Review of Mental and Physical Health Benefits Associated with Physical Activity. *Current Opinion in Psychiatry*, 18(2): 189-193. <http://dx.doi.org/10.1097/00001504-200503000-00013>
- Pittman, L. D. & Richmond, A. (2008). University Belonging, Friendship Quality and Psychological Adjustment During the Transition to College, *The Journal of Experimental Education*, 76: 343-361.
- Pratt, H. D., Patel, D. R. & Greydanus, D. E. (2003). Behavioral Aspects of Children's Sports, *Pediatric Clinics of North America*, 50(4): 879-899.
- Sauerwein, M., Theis, D. & Fischer, N. (2016). How Youths' Profiles of Extracurricular and Leisure Activity Affect Their Social Development and Academic Achievement. *International Journal for Research on Extended Education IJREE*, 4(1): 103-124.
- Savi, F. (2011). Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması [School Attachment Scale for Children and Adolescents: The Study of Validity and Reliability]. *Elementary Education Online*, 10(1): 80-90.
- Sharkey, J. D., You, S. & Schnoebelen, K. (2008). Relations among School Assets, Individual Resilience, and Student Engagement for Youth Grouped by Level of Family Functioning, *Psychology in the Schools*, 45(5): 402-418. doi: 10.1002/pits.20305.
- Şimşek, H. & Çöplü, F. (2018). Lise Öğrencilerinin Riskli Davranışlar Gösterme Düzeyleri ile Okula Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi [The Examination of The Relationship Between The Levels of Showing Risky Behaviors and The Levels of Attachment to School of High School Students]. *Ahi Evran University Institute of Social Sciences Journal*, 4(1): 18-30. Doi: 10.31592/aeusbed.358223.
- Singh, A., Uijtdewilligen, L., Twisk, J. W., Van Mechelen, W. & Chinapaw, M. J. (2012). Physical Activity and Performance at School: A Systematic Review of the Literature Including a Methodological Quality Assessment, *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 166(1): 49-55.
- Stecher, L. & Maschke, S. (2013). Research on Extended Education in Germany - A General Model with All-day Schooling and Private Tutoring as two Examples, *International Journal for Research on Extended Education IJREE*, 1(1): 31-52.

- Steinmann, I., Strietholt, R. & Caro, D. (2019). Participation in Extracurricular Activities and Student Achievement: Evidence from German All-day Schools, *School Effectiveness and School Improvement*, 30(2): 155-176.
- Stewart, E. B. (2007). Individual and School Structural Effects on African American High School Students' Academic Achievement, *The High School Journal*, 91: 16-34.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics* (5. Ed.). New York: Allyn and Bacon.
- Ünal, H. & Çukur, C. Ş. (2011). The Effects of School Bonds, Discipline Techniques in School and Victimization on Delinquency of High School Students, *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11 (2): 560-570.
- Wei, H. S. & Chen, J. K. (2010). School Attachment among Taiwanese Adolescents: The Roles of Individual Characteristics, Peer Relationships and Teacher Wellbeing, *Social Indicators Research*, 95(3): 421-436.
- Yılmaz, A. & Güven, Ö. (2018). Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Öğrenci Tutum Ölçeğinin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi (DSEÖTÖ) [Examination of the psychometric properties of the student attitude scale towards extracurricular sport activities (SASESA)]. *Journal of Human Sciences*, 15(4): 1979-1992.
- Yücekaya, M. A. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Değerlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi [Investigation of Middle School Students' Values Related to Physical Education and Sport Course]. Publihed Master Thesis, İnönü University Health Sciences Institute, Malatya.
- Zhang, Y., Gan, Y. & Cham, H. (2007). Perfectionism, Academic Burnout and Engagement among Chinese College Students: A Structural Equation Modeling Analysis, *Personality and Individual Differences*, 43(6): 1529-1540.

LİSE ÖĞRENİMİ GÖREN ÖĞRENCİLERİN DERS DIŞI SPORTİF ETKİNLİKLERE KARŞI TUTUMLARI VE OKULA BAĞLANMA DÜZEYLERİ İLE İLİŞKİSİNİN YAPISAL EŞİTLİK MODELİ İLE İNCELENMESİ

ÖZ

Bu araştırmada lise öğrenimlerine devam eden öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere karşı tutum düzeyleri ile okula bağlılık düzeylerinin arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Lise öğrenimlerine devam eden öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere olan tutumlarının okula olan bağlılıkları arasındaki ilişki yapısal eşitlik modeli (YEM) ile sınanmıştır. Araştırmaya Bitlis Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı liselerde öğrenim gören 223 (% 45) kız, 273 (% 55) erkek olmak üzere toplamda 496 öğrenci katılmıştır. Veri toplama aracı olarak "Okula Bağlanma Ölçeği" ve Ders dışı Sportif Etkinliklere Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Yapısal eşitlik modeli sonuçlarına göre ders dışı sportif etkinliklere karşı tutum alt boyutlarının okula ve öğretmene bağlanma boyutları üzerindeki değişime etkisinin % 11 olduğu tespit edilmiştir ($R^2 = .11$). Ders dışı sportif etkinliklere karşı tutum alt boyutlarının arkadaşça bağlanma boyutu üzerindeki değişime etkisinin ise % 15 olduğu tespit edilmiştir ($R^2 = .15$). Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere tutum düzeyleri arttıkça okula bağlanma düzeylerinin de arttığını söylemek mümkündür. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin ders dışı sportif etkinliklerin faydaları konusunda daha fazla bilgilendirilmesi yönünde çalışmalar düzenlenmesi önerilebilir. Araştırmanın sadece ders dışı sportif etkinliklere doğrudan katılan öğrenciler üzerinde yapılarak katılımın okula bağlanmayı ne ölçüde yordadığının tekrar değerlendirilmesiyle daha sağlıklı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okula aidiyet, sportif etkinlikler, yapısal eşitlik modeli, tutum

GİRİŞ

Okul öncesi dönemden eğitim hayatının sonuna kadar bireylerin zamanlarını en çok geçirdiği yer okullardır. Öğrencilerin okulda geçirdikleri zamanın fazla olması okulun onların gelişimleri üzerinde etkisini arttırmaktadır (Boardman ve Onge, 2005). Öğrencilerin okulda geçirdikleri zamanın niteliği ve olumlu okul yaşantılarının bilişsel ve zihinsel sağlıkları üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir (Şimşek ve Çöplü, 2018). Bu nedenle öğrencilerin okula olan bağlılıkları son dönemde ilgi çeken konulardan bir tanesi olmuştur (Karaşar ve Kapçı, 2016). Savi (2011) okula bağlanmayı, öğrencinin kendisinin değerli olduğuna ve kendisine saygı duyulduğuna inanma, gruba ait olma özelliklerini içeren bir ihtiyaç olarak tanımlamıştır. Hill ve Werner (2006) okula bağlanmayı öğrenci ve okul arasında geliştirilen duygusal bağ olarak tanımlamıştır. Okula bağlanmaya olumlu veya olumsuz anlamda etki eden birçok faktör bulunmaktadır. Okulun fiziki yapısı (Altuntaş ve Sezer, 2017), okul başarısı (Stewart, 2007), arkadaş ilişkileri (Wei ve Chen, 2010), öğrencinin öz yeterliliği (Canbulat, Cipevzici, Kalfa ve Fahlioğulları, 2017) gibi birçok faktörün okula bağlanma ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Okula bağlanma düzeyi arttıkça öğrenci üzerinde birçok olumlu etkinin meydana geldiği bilinmektedir. Okula bağlanma arttıkça akademik başarı artmakta (Osterman, 2000) bunun yanında saldırganlık duygusu ve suç işleme oranlarının azaldığı (Hill ve Werner, 2006; Owens-Sabir, 2008) belirtilmektedir. Bunun tersi düşünüldüğünde, öğrencinin okula olan bağlılığı azaldıkça birtakım olumsuzluklar da oluşmaktadır. Okula bağlılıkları düşük olan öğrencilerin kendilerini tecrit edilmiş ve yalnız hissettikleri ifade edilmiştir (Mouton ve Hawkins, 1996). Altuntaş ve Sezer (2017) öğrencilerin okula olan ilgi düzeylerinin ve okulda yapılan etkinliklerin okula bağlanmayı etkilediği sunucuna ulaşmıştır. Kendini okula ait hissetmeyen öğrencinin akademik başarısını olumsuz yönde etkilemesinin yanında bu durum öğrencide tükenmişliğe neden olmaktadır (Zhang, Gan ve Cham, 2007). Bu bağlamda öğrencilerin okula bağlılığının artırılması büyük önem taşımaktadır. Okulda öğrencilerin okula olan bağlılıklarını arttırıcı etkinliklerin yapılması gerekmektedir. Ders dışı yapılan etkinlikler de bu faaliyetlerden biridir.

Ders dışı etkinliklerin eğitim çıktıları ve yararları konusunda literatürde genel bir kabul oluşmuştur (Covay ve Carbonaro, 2010; Gardner, Roth ve Brooks-Gunn, 2008). Ders dışı etkinlikler öğrencinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor birçok özelliğinin gelişmesinde önemli bir rol oynar (DeWitt ve Storksdieck, 2008; Miglietta, Belmonte ve Boero, 2008). Ders dışı etkinlikler eğitim açısından bakıldığında okulda geçirilen ek zaman öğrencilerin akademik gelişimleri, öğrenme fırsatları, öğrencilere bireysel destek sağlanması ve okulda geçirilen zamanın çeşitlendirmesi için kullanılan yöntemlerdendir (Stecher ve Maschke, 2013; Steinmann, Strietholt ve Caro, 2019). Ders dışı etkinlikler içerisinde sportif etkinlikler diğer faaliyetlere göre farklı özellikler ve görevler içermektedir. Günümüzde fiziksel aktivitenin birçok yararının bilinmesine rağmen beden eğitimi faaliyetlerinde azalma olduğu görülmektedir (Singh, Uijtdewilligen, Twisk, Mechelen ve Chinapaw, 2012). Beden eğitimi dersi, ders dışı sportif etkinlikler ve okul dışı spor faaliyetleri, gençlerde fiziksel aktivitenin üç ana unsurudur. Bu anlamda okullarda yapılan beden eğitimi dersi ve ders dışı sportif etkinlikler ayrı bir önem taşımaktadır. Fiziksel aktivite alışkanlığının kazandırılmasında çocuk ve ergen yaşlarda yapılan etkinliklerin gelecekte kişilerin fiziksel ve sportif etkinliklere katılımı ile güçlü ilişkiye sahip olduğu ifade edilmiştir (Pratt, Patel ve Greydanus, 2003).

Çocuk ve ergenlerde, cinsiyet, sosyoekonomik düzey, etnik köken, akademik başarı, onların ders dışı etkinliklere katılımlarını etkileyen faktörlerdir (Sauerwein, Theis ve Fischer, 2016). Ders dışı sportif etkinlikler öğrencilerin fiziksel gelişimlerinin yanında farklı yönlerden olumlu katkıları da vardır. Öğrencilerin matematik başarıları ile ders dışı etkinlikler arasında ilişki olduğunu gösteren birçok çalışma mevcuttur (Covay ve Carbonaro, 2010; Morris, 2015). Ders dışı sportif etkinliklere katılımın öğrencilerin uzun dönemde psikoloji, eğitim ve sosyal gelişimlerine olumlu yönde etkileri vardır. (Fredricks ve Eccles, 2006). Belton, Prior, Wickel ve Woods (2017) yaptıkları araştırmada dezavantajlı okullarda öğrenim gören öğrenciler üzerinde ders dışı fiziksel aktivite etkinliklerinin öğrencilerin yaşam doyumları üzerine olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ders dışı sportif etkinliklerle öğrenciler, arkadaşları ve öğretmenleri ile akademik başarı baskısı hissetmeden zaman geçirme fırsatı bulmaktadırlar. Bu etkinliklere kendi istek ve ilgileri doğrultusunda katılım göstermeleri onların okula olan bağlılıklarını olumlu yönde etkileyebileceği düşünülebilir. Bu araştırmada ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere karşı tutum düzeyleri ile okula bağlılık düzeylerinin arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda belirtilen hipotezler incelenmiştir.

H¹ Ders dışı sportif etkinliklere karşı bilişsel tutum, okula bağlanmayı olumlu yönde yordamaktadır.

H² Ders dışı sportif etkinliklere karşı duyuşsal tutum, okula bağlanmayı olumlu yönde yordamaktadır.

H³ Ders dışı sportif etkinliklere karşı davranışsal tutum, okula bağlanmayı olumlu yönde yordamaktadır.

H⁴ Ders dışı sportif etkinliklere karşı bilişsel tutum, öğretmene bağlanmayı olumlu yönde yordamaktadır.

H⁵ Ders dışı sportif etkinliklere karşı duyuşsal tutum öğretmene bağlanmayı olumlu yönde yordamaktadır.

H⁶ Ders dışı sportif etkinliklere karşı davranışsal tutum, öğretmene bağlanmayı olumlu yönde yordamaktadır.

H⁷ Ders dışı sportif etkinliklere karşı bilişsel tutum, arkadaşla bağlanmayı olumlu yönde yordamaktadır.

H⁸ Ders dışı sportif etkinliklere karşı duyuşsal tutum, arkadaşla bağlanmayı olumlu yönde yordamaktadır.

H⁹ Ders dışı sportif etkinliklere karşı davranışsal tutum, arkadaşla bağlanmayı olumlu yönde yordamaktadır.

YÖNTEM

Liselerde öğrenim gören öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere olan tutumları ile okula olan bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Neden-sonuç olasılığı, değişkenler arasındaki ilişkiyle alakalı fikir vermesi bakımından ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012). Ortaöğretimde öğrenim gören öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere olan tutumlarının okula olan bağlılıkları arasındaki ilişki yapısal eşitlik modeli (YEM) ile sınınmıştır. YEM değişkenler arasındaki ilişkileri inceleyerek teori geliştirmeye dayanan güçlü bir analiz yöntemidir (Byrne, 2010). Bu çalışmanın yapılabilmesi için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Etik Kurulundan 2020/60 -04 protokol numaralı izin alınmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmaya Bitlis Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı liselerde öğrenim gören 223 (% 45) kız, 273 (% 55) erkek öğrenci olmak üzere toplamda 496 kişi katılmıştır. Öğrencilerin sınıf dağılımları şu şekilde olmuştur. 9.

Sınıflardan 139 öğrenci (% 28), 10. sınıflardan 105 öğrenci (% 21.2), 11. sınıflardan 126 öğrenci (% 25.4) ve 12. sınıflardan 126 öğrenci (% 25.4) araştırmaya katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Ders dışı sportif etkinliklere yönelik öğrenci tutum ölçeği: Lise öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere olan tutumlarının ölçülmesi amacıyla Yılmaz ve Özbay (2018) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek "Ders Dışı Sportif Etkinliklerin Bilişsel Boyut", "Ders Dışı Sportif Etkinliklerin Duyuşsal Boyut" ve "Ders Dışı Sportif Etkinliklerin Davranışsal Boyut" olmak üzere toplamda 18 madde ve 3 boyutlu bir yapıdadır. Bu araştırma kapsamında ölçeğin yapı geçerliliği için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. DFA sonuçlarına göre χ^2/sd (4.715), GFI (.901), CFI (.924), AGFI (.948), NFI (.925) ve RMSEA (.074) değerleri bulunmuştur. Bu referans aralıkları ölçeğin kabul edilebilir uyum değerleri gösterdiğini işaret etmektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2014; Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008; Kline, 2016; Tabachnick ve Fidell, 2007). Ders dışı sportif etkinliklere bilişsel tutum boyutunda faktör yükleri .60 ile .83 arasında değişirken duyuşsal boyutta .59 ile .77 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Davranışsal boyutta ise faktör yükleri .66 ile .73 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Cronbach Alpha değeri bilişsel boyutta .77, duyuşsal boyutta .80 ve davranışsal boyutta .76 olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk ve Ergenler İçin Okula Bağlanma Ölçeği: Hill ve Werner (2006) tarafından çocuk ve ergenlerin okula bağlılık düzeyinin belirlenmesi için geliştirilen ölçek Savi (2011) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek "Okula bağlanma", "Öğretmene Bağlanma" ile "Arkadaşa Bağlanma" olmak üzere 3 boyut ve toplam 13 maddeden oluşmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliği için yapıla DFA sonuçlarına göre χ^2/sd (3.215), GFI (.942), CFI (.930), AGFI (.905), NFI (.921) ve RMSEA (.077) değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Ölçeğin okula bağlanma boyutunun faktör yüklerinin .61 ile .85 arasında olduğu, öğretmene bağlanma boyutunda .59 ile .89 arasında olduğu ve son olarak arkadaşla bağlanma boyutunda .33 ile .80 arasında olduğu bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirliği için yapılan Cronbach Alpha analiz sonuçlarına göre okula bağlanma boyutunda .87, öğretmene bağlanma boyutunda .85 ve arkadaşla bağlanma boyutunda .85 olduğu tespit edilmiştir. Ders dışı sportif etkinliklere karşı tutum ölçeği ve okula bağlanma ölçeği alt boyutlarının Cronbach Alpha alt değer olan .70 değerinin üzerinde olduğu bu anlamda ölçeklerin güvenilir olduğu ifade edilebilir (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 2012).

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında uygulama yapılan okulların yöneticilerinden gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra sınıf ortamında öğrencilere ortalama 20 dakikalık süre içerisinde anketler uygulanmıştır. 500 öğrenciye uygulanan anketten eksik ve hatalı olan 17 anket veri setinden çıkartılmıştır. Veriler SPSS programına yüklendikten sonra uç değerlerin incelenmesi için z testi yapılmış ve 11 anket daha veri setinden çıkartılmıştır. Verilerin normallik testi için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin + 1.5 ile -1.5 arasında olup olmadığına bakılmış ve verilerin normal dağıldığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerin ders dışı etkinliklere karşı tutumu alt boyutları ile okula bağlanma alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson Momentler

Çarpımı Korelasyonu kullanılarak incelenmiştir. Çoklu doğrusallık problemi için VIF değerine bakılmıştır. VIF değeri 10'un altında olduğu için çoklu doğrusallık probleminin olmadığı tespit edilmiştir. Ders dışı etkinliklere karşı tutum alt boyutlarında yordayıcı, okula bağlanma boyutlarında yordanan değişkenler kullanılmıştır. Yol analizi yapmak amacıyla kurulan yapısal eşitlik modellemesinde model uyumunun χ^2/sd , GFI, CFI, AGFI, NFI ve RMSEA uyum indeksleri dikkate alınmıştır. Verilerin analizinde Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı SPSS 23 ve AMOS 23 programları kullanılmıştır.

BULGULAR

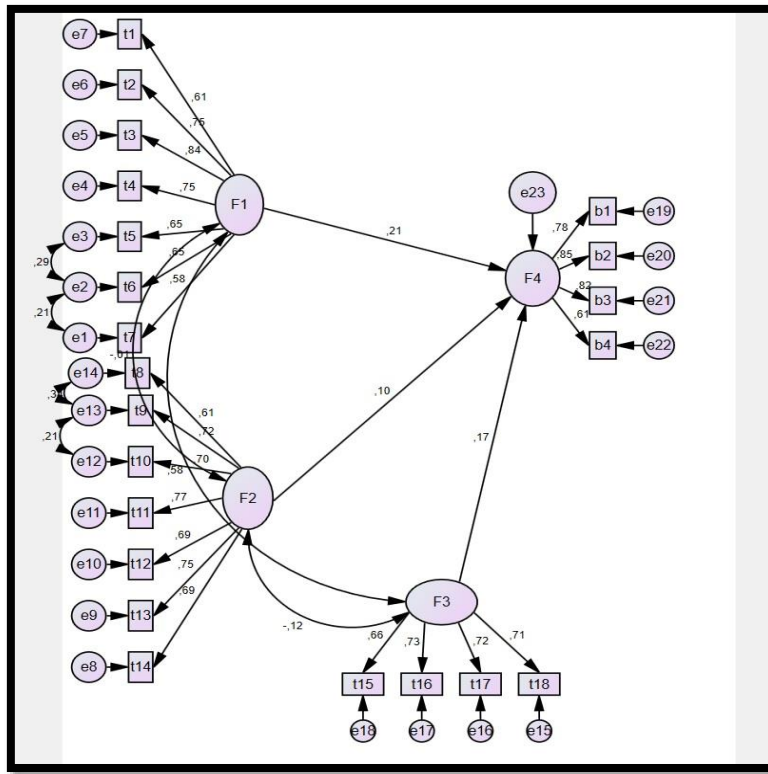
Yapısal eşitlik analizi öncesinde araştırmanın yordanan değişkeni okula bağlanma ile yordayan değişkeni olan ders dışı etkinliklere olan tutum arasındaki ilişkinin test edilmesi amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Ders dışı etkinliklere karşı tutumun alt boyutları ile okula bağlanma alt boyutları arasındaki ilişki tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Ders Dışı Sportif Etkinliklere Karşı Tutum ve Okula Bağlanma Alt Boyutları Arasındaki Korelasyon Değerleri ve Betimsel İstatistikleri

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık	1	2	3	4	5	6
1. DDSEBT	3.53	.99	-.687	.097	1					
2. DDESDT	3.55	1.02	-.360	-.650	-.053	1				
3. DDESDT	3.22	1.05	-.308	-.418	.517**	-.113*	1			
4. OB	3.00	1.14	.062	-.794	.298**	.088	.237**	1		
5. ÖB	3.25	1.08	-.284	-.623	.321**	.017	.200**	.504**	1	
6. AB	3.47	1.03	-.576	-.165	.343**	.147**	.240**	.518**	.489**	1

** $p < .01$, * $p < .05$ DDSEBT: Ders Dışı Sportif Etkinliklere Bilişsel Tutum, DDESDT: Ders Dışı Sportif Etkinliklere Duyuşsal Tutum, DDESDT: Ders Dışı Sportif Etkinliklere Davranışsal Tutum, OB: Okula Bağlanma, ÖB: Okula Bağlanma, AB: Arkadaşa Bağlanma

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin “Ders dışı etkinliklere karşı bilişsel tutum” puanları ile “Okula bağlanma” ($r = .298$, $p < .01$), “Öğretmene bağlanma” ($r = .321$, $p < .01$) ve “Arkadaşa bağlanma” ($r = .343$, $p < .01$) puanları arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. “Ders dışı etkinliklere karşı duyuşsal tutum” ile “Okula ve öğretmene bağlanma” arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken “Arkadaşa bağlanma” ($r = .147$, $p < .05$) boyutu arasında pozitif yönlü düşük düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. “Ders dışı etkinliklere karşı davranışsal tutum” puanları ile “Okula bağlanma” ($r = .237$, $p < .01$), “Öğretmene bağlanma” ($r = .200$, $p < .01$) ve “Arkadaşa bağlanma” ($r = .240$, $p < .01$) puanları arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ders dışı etkinliklere karşı tutum alt boyutlarının okula bağlanma alt boyutuna yönelik yol analizi şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Okula Bağlanmanın Yordanmasına Yönelik Yol Analizi

F1:Ders Dışı Etkinliklere Karşı Bilişsel Tutum, F2: Ders Dışı Etkinliklere Karşı Duyuşsal Tutum, F3: Ders Dışı Etkinliklere Karşı Davranışsal Tutum, F4:Okula Bağlanma

Ders dışı etkinliklerin alt boyutlarının okula bağlanmaya etkisinin incelendiği modelin uyum indekslerinin gerekli uyum kriterlerini karşılamadığı gözlemlenmiştir ($\chi^2/sd=3.215$, GFI =.814, CFI =.807, AGFI = .798, NFI = .921, RMSEA=.071). Bu sonuçlar üzerine “ders dışı sportif etkinliklere karşı tutum” ve “okula bağlanma boyutu” maddeleri arasında çift yönlü kovaryanslar çizilerek iki modifikasyon yapılmıştır. Bu modifikasyon sonuçlarına göre modelin kabul edilebilir referans değerlerine ulaştığı ve modelin doğrulandığı görülmüştür ($\chi^2/sd=3.023$, GFI =.897, CFI =.918, AGFI = .901, NFI = .897, RMSEA=.064). Ders dışı sportif etkinliklere tutumun okula bağlanmaya yönelik ilişkiyi gösteren yol modeli tablo 2’de gösterilmiştir.

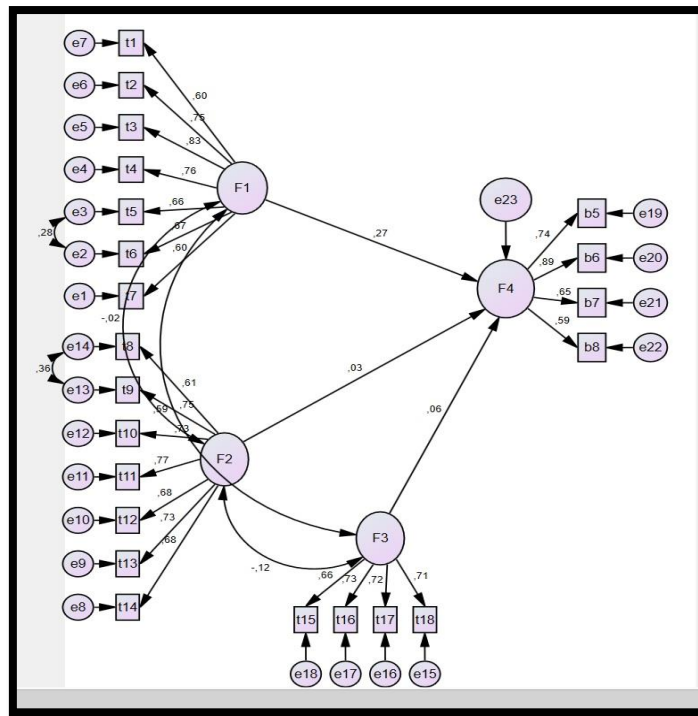
Tablo 2. Ders Dışı Sportif Etkinliklere Karşı Tutum Alt Boyutlarının Okula Bağlanma Üzerindeki Etkisine İlişkin Standardize Edilmiş Regresyon Sonuçları

Yol	Yol Katsayısı (β)	Standartize tahmin (Estimate)	Standart Hata (S.E)	Kritik Oran (C.R)	Anlamlılık Değeri (p)
Bilişsel Tutum → Okula Bağlanma	.21	.320	.101	3.160	.002
Duyuşsal Tutum → Okula Bağlanma	.10	.117	.058	2.023	.043
Davranışsal Tutum → Okula Bağlanma	.17	.190	.077	2.471	.013

$p < .05$

Tablo 2’ye göre ders dışı sportif etkinliklere bilişsel tutumun okula bağlanmaya pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ($\beta=.21$, $p>.05$) etkilediği ve istatistiksel olarak manidar olduğu görülmüştür. H1 hipotezine göre “Ders dışı

sportif etkinliklere karşı bilişsel tutum okula bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır” hipotezi kabul edilmiştir. Ders dışı sportif etkinliklere karşı duyuşsal tutumun okula bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak ($\beta=.10$, $p>.05$) etkilediği görülmüştür. Ders dışı sportif etkinliklere karşı duyuşsal tutumun okula bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı ve bu bağlamda “Ders dışı sportif etkinliklere karşı duyuşsal tutum okula bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır.” H2 hipotezi kabul edilmiştir. Araştırmada “Ders dışı sportif etkinliklere karşı davranışsal tutum okula bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır.” H3 hipotezi pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ($\beta=.17$, $p>.05$) etkilediği ve bu anlamda hipotezin kabul edildiği görülmüştür. Ders dışı sportif etkinliklere karşı tutum alt boyutlarının öğretmene bağlanma boyutu üzerindeki değişime etkisinin % 11 olduğu tespit edilmiştir ($R^2=.11$). Ders dışı etkinliklere karşı tutum alt boyutlarının okula bağlanma alt boyutuna yönelik yol analizi şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Öğretmene Bağlanmanın Yordanmasına Yönelik Yol Analizi

F1:Ders Dışı Etkinliklere Karşı Bilişsel Tutum, F2: Ders Dışı Etkinliklere Karşı Duyuşsal Tutum, F3: Ders Dışı Etkinliklere Karşı Davranışsal Tutum, F4:Öğretmene Bağlanma

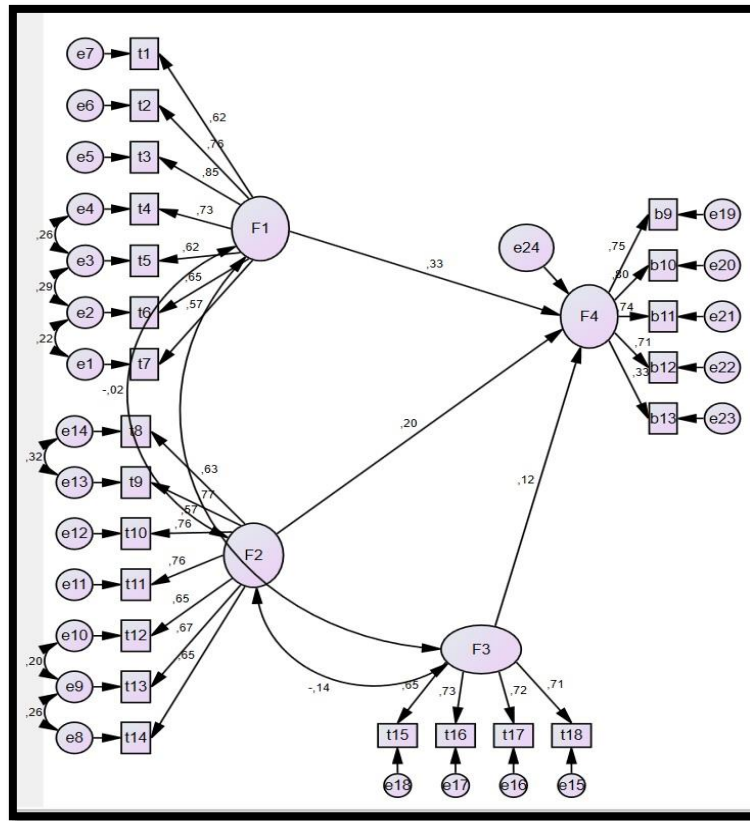
Ders dışı etkinliklerin alt boyutlarının öğretmene bağlanmaya etkisinin incelendiği modelin uyum indekslerinin gerekli uyum kriterlerini karşıladığı gözlemlenmiştir ($\chi^2/sd=3.404$, GFI =.901, CFI =.899, AGFI = .898, NFI = .917, RMSEA=.070). Bu sonuçlar modelin doğrulandığını göstermektedir. Ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumun alt boyutlarının öğretmene bağlanmaya yönelik ilişkisini gösteren yol analizi sonuçları tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Ders Dışı Sportif Etkinliklere Karşı Tutum Alt Boyutlarının Öğretmene Bağlanma Üzerindeki Etkisine İlişkin Standardize Edilmiş Regresyon Sonuçları

Yol	Yol Katsayısı (β)	Standartize tahmin (Estimate)	Standart Hata (S.E)	Kritik Oran (C.R)	Anlamlılık Değeri (p)
Bilişsel Tutum → Öğretmene Bağlanma	.27	.369	.097	3.814	.000
Duyuşsal Tutum → Öğretmene Bağlanma	.03	.034	.056	.597	.550
Davranışsal Tutum → Öğretmene Bağlanma	.06	.058	.074	.781	.435

$p < .05$

Tablo 3'e göre ders dışı sportif etkinliklere karşı bilişsel tutumun öğretmene bağlanmayı pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ($\beta=.27$, $p>.05$) etkilediği ve istatistiksel olarak manidar olduğu görülmüştür. H4 hipotezine göre "Ders dışı sportif etkinliklere karşı bilişsel tutum öğretmene bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır." hipotezi kabul edilmiştir. Ders dışı sportif etkinliklere duyuşsal karşı tutumun öğretmene bağlanmayı pozitif yönde ve anlamsız düzeyde ($\beta=.03$, $p>.05$) etkilediği ve bu sonucun istatistiksel olarak manidar olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda "H5: Ders dışı sportif etkinliklere duyuşsal tutum öğretmene bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır" hipotezi reddedilmiştir. Ders dışı sportif etkinliklere karşı davranışsal tutumun öğretmene bağlanmayı pozitif yönde ve anlamsız düzeyde ($\beta=.06$, $p>.05$) etkilediği ve bu sonucun istatistiksel olarak manidar olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda "H6: Ders dışı sportif etkinliklere karşı davranışsal tutum öğretmene bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır" hipotezi reddedilmiştir. Ders dışı sportif etkinliklere karşı tutum alt boyutlarının öğretmene bağlanma boyutu üzerindeki değişime etkisinin % 11 olduğu tespit edilmiştir ($R^2=.11$). Ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumun alt boyutlarının arkadaşla bağlanmaya yönelik ilişkisini gösteren yol analizi sonuçları şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3. Arkadaşa Bağlanmanın Yordanmasına Yönelik Yol Analizi

F1:Ders Dışı Etkinliklere Karşı Bilişsel Tutum, F2: Ders Dışı Etkinliklere Karşı Duyuşsal Tutum, F3: Ders Dışı Etkinliklere Karşı Davranışsal Tutum, F4:Arkadaşa Bağlanma

Ders dışı etkinliklerin alt boyutlarının arkadaşına bağlanmaya etkisinin incelendiği modelin uyum indekslerinin gerekli uyum kriterlerini karşılamadığı gözlemlenmiştir ($\chi^2/sd=3.100$, GFI = .841, CFI = .830, AGFI = .845, NFI = .859, RMSEA=.070). Bu nedenle 4 madde arasında çift yönlü hata kovaryansları çözülmüştür. Yapılan modifikasyonlar sonucunda modelin kabul edilebilir referans değerlerine ulaştığı gözlemlenmiştir ($\chi^2/sd=2.899$, GFI = .896, CFI = .915, AGFI = .901, NFI = .897, RMSEA=.062). Bu sonuçlar modelin doğrulandığını göstermektedir. Ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumun alt boyutlarının arkadaşına bağlanmaya yönelik ilişkisini gösteren yol analizi sonuçları tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Ders Dışı Sportif Etkinliklere Karşı Tutum Alt Boyutlarının Arkadaşa Bağlanma Üzerindeki Etkisine İlişkin Standardize Edilmiş Regresyon Sonuçları

Yol	Yol Katsayısı (β)	Standartize tahmin (Estimate)	Standart Hata (S.E)	Kritik Oran (C.R)	Anlamlılık Değeri (p)
Bilişsel Tutum → Arkadaşa Bağlanma	.33	.465	.099	4.704	.000
Duyuşsal Tutum → Arkadaşa Bağlanma	.20	.213	.056	3.821	.000
Davranışsal Tutum → Arkadaşa Bağlanma	.12	.120	.070	1.700	.089

p < .05

Tablo 4'e göre ders dışı sportif etkinliklere karşı bilişsel tutumun arkadaşına bağlanmayı pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ($\beta=.33, p>.05$) etkilediği ve istatistiksel olarak manidar olduğu görülmüştür. H^7 hipotezine göre "Ders dışı sportif etkinliklere karşı bilişsel tutum arkadaşına bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır" hipotezi kabul edilmiştir. Ders dışı sportif etkinliklere karşı duyuşsal tutumun öğretmene bağlanmayı pozitif yönde ve anlamlı düzeyde ($\beta=.19, p>.05$) etkilediği ve bu sonucun istatistiksel olarak manidar olduğu görülmüştür. Bu bağlamda " H^8 : Ders dışı sportif etkinliklere karşı duyuşsal tutum öğretmene bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır" hipotezi kabul edilmiştir. Ders dışı sportif etkinliklere karşı davranışsal tutumun arkadaşına bağlanmayı pozitif yönde ve anlamsız düzeyde ($\beta=.12, p>.05$) etkilediği ve bu sonucun istatistiksel olarak manidar olmadığı görülmüştür. Bu bağlamda " H^9 : Ders dışı sportif etkinliklere karşı davranışsal tutum arkadaşına bağlanmayı pozitif yönde anlamlı olarak yordamaktadır" hipotezi reddedilmiştir. Ders dışı sportif etkinliklere karşı tutum alt boyutlarının arkadaşına bağlanma boyutu üzerindeki değişime etkisinin % 15 olduğu tespit edilmiştir ($R^2=.15$).

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu araştırmada lisede öğrenim gören öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere tutumları ile okula bağlanma düzeyleri arasında ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın tanımlayıcı bulgularına göre öğrencilerin ders dışı sportif etkinliklere olan tutumlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin fiziksel aktiviteye yetişkin dönemde katılmalarını etkilemesi bakımından bu sonuç öğrencilerin yeterli düzeyde tutuma sahip olmadıklarını göstermektedir. Pratt, Patel ve Greydenus (2003) çocuk ve ergenlikte yapılan sportif aktivite ile yetişkin dönemdeki fiziksel aktiviteye katılım arasında ilişki olduğunu ifade etmiştir. Araştırma grubunun bulunduğu coğrafya, kültürel farklılıklar, sınav kaygısı gibi nedenler ders dışı etkinliklere olan tutumlarını etkilemiş olabilir. Nitekim Sauerwein, Theis ve Fischer (2016) cinsiyet, sosyoekonomik düzey, etnik köken ve akademik başarının ders dışı etkinliklere katılımı etkilediğini belirtmiştir. Araştırma grubunun yer aldığı coğrafyanın öğrencilerinin okula bağlanma düzeylerinin orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Pisa (2015) raporlarına göre Türkiye'deki öğrencilerin okula aidiyet düzeylerinin OECD ülkeleri arasında son sırada yer aldığı ve aidiyet puanının bu çalışma ile paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır. Öğrencilerin kendilerini okula istenilen düzeyde ait hissetmedikleri anlaşılmaktadır. Öğrencinin kendini okula bağlı hissetmesi, yaşam doyumu (Haslam, Jetten, Postmes ve Haslam, 2009), benlik saygısı kazanmasında (Nutbrown ve Clough, 2009), ergenlikte çıkan sorunlarla baş edebilmelerini sağlamada (Iyer, Jetten, Tsivrikos, Haslam ve Postmes, 2009) ve akademik başarılarında (Stewart, 2007) önemli bir etkidir. Bu araştırmada ders dışı etkinliklere karşı tutumun okula bağlılığa pozitif ve anlamlı etkilediği sonucu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak öğrencinin okul içerisinde not kaygısı yaşamadan eğlenceli bir ortamda etkinlik yapması bunun yanında ilgi duyduğu bir alanda ders dışı faaliyete katılması okula bağlanma düzeyini olumlu yönde etkilemiş olması muhtemeldir. Fiziksel aktivite ve sporun yaşam memnuniyeti ile ilişkili olduğunu gösteren birçok çalışma mevcuttur (Eime, Young, Harvey, Charity ve Payne, 2013; Ekkekakis, Parfitt ve Petruzzello, 2011; Hyde, Maher ve Elavsky, 2013; Penedo ve Dahn, 2005). Öğrencilerin ders dışı sportif etkinlikler esnasında yaşam memnuniyetlerine yapmış olduğu pozitif etki okula bağlılıklarını da olumlu yönde etkilemiş olabileceği ifade edilebilir. Ders dışı etkinliklerin okula bağlılığı

etkisinin (Anderman, 2002; Fredricks ve Eccles, 2008) olduğu düşünüldüğünde bu araştırmanın bulguları ile örtüştüğü söylenebilir.

Araştırmada ders dışı sportif etkinliklere karşı bilişsel tutumun öğretmene bağlanmayı olumlu yönde yordadığı tespit edilmiştir. Okula bağlanmanın azalması okula yabancılaşma ve davranış problemlerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Önen, 2014). Bu problemlerin önlenmesinde öğretmen önemli bir rol oynar (Sharkey, You ve Schnoebelen, 2008). Öğretmenler ve öğrenci arasındaki ilişki seviyesinin artması ve farklı şekillerde bu ortamın yaratılması öğrencilerin okuldaki katılımcı davranışlarını olumlu etkilediği belirtilmektedir (Altunçekiç, Erden ve Aytaç, 2014). Ders dışı sportif etkinliklerin öğretmen ve öğrenci arasında beden eğitimi dersine oranla daha olumlu ilişkilerin kurulabileceği bir ortam yarattığı söylenebilir. Beden eğitimi öğretmenin geri bildiriminin öğrencilerin dersten zevk almaları, derse olan güdülenmeleri ve motivasyonel iklim üzerinde etkisi olduğu araştırmalarda ortaya konmuştur (Aşçı ve Erturan İlker, 2018; Erturan İlker ve Aşçı, 2019). Bu anlamda beden eğitimi öğretmenin öğrenci ile olan iletişimi onun okula bağlanması üzerinde olumlu bir etki yapması muhtemeldir. Öğretmen ve öğrencinin kuracağı pozitif ortam öğrencinin okula karşı olumlu tutum geliştirmelerine olanak sağladığı ifade edilebilir. Öğrencinin öğretmene bağlılığı arttıkça davranış sorunlarının ve hiperaktivitenin azaldığı (Karaşar ve Kapçı, 2016; Ünal ve Çukur, 2011) bunun yanında olumlu davranışlarının arttırdığı görülmüştür (Decker, Dona ve Christenson, 2007). Okul ortamında öğretmen desteğinin öğrencinin okula bağlılığını, akademik başarılarını yordadığı araştırmalarca ortaya konmuştur (Altuntaş ve Sezer, 2016; Fall ve Roberts, 2012; Fredricks, Blumenfeld ve Paris 2004; Wei ve Chen, 2010). Okulda oluşan sosyal ilişkilerin ve bu ortamla ilgili olumlu algının okula bağlılığı etkilediği belirtilmiştir (Cemalcılar, 2010). Okulda sosyal ilişkilerin en iyi kurulabileceği yerlerden bir tanesi ders dışı sportif etkinliklerdir. Öğretmen ve öğrenci ders dışı etkinlikler sayesinde, okullar arası ve okul içi spor müsabakalarına katılmasıyla sosyal etkileşimin daha fazla olabileceği ifade edilebilir.

Araştırma bulgularına göre ders dışı sportif etkinliklerin arkadaş bağlılığını olumlu yönde etkilediği sonucu tespit edilmiştir. Akran ilişkileri ile okula bağlanma arasında ilişki olduğu araştırmalarca ortaya konmuştur (Cooper, 2008; Fredricks, Blumenfeld ve Paris 2004; Pittman ve Richmond, 2008). Karaşar ve Kapçı (2016) arkadaşla bağlanmanın düşük akran sorunlarını ve sosyal davranış sorunlarını yordadığı sonucunu tespit etmiştir. Pozitif bir akran desteği öğrencinin okula bağlanma düzeyini arttırmakta (Pittman ve Richmond, 2008) bu desteğin negatif yönde olması ise okula bağlanmayı olumsuz yönde etkilemektedir (Osterman, 2000). Spor yapılan ortamlar öğrencilerin takım olma, birliktelik, dayanışma gibi akran ilişkilerini güçlendirici özelliğe sahiptir. Sporun bireylerin sosyalleşmesinde etkili olduğu bir gerçektir (Hardin ve Greer, 2009). Yücekaya (2017) okul takımlarında lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin spor yapmayanlara göre saygı, farkındalık, milli kültür ve beraberlik değer boyutları arasında fark olduğu sonucuna ulaşmıştır. Pehlevan ve Bal (2018) ortaokulda spora katılımın akran ilişkilerine ve sosyal ilişkilerin gelişiminde etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu anlamda ders dışı sportif etkinliklere katılım sağlamanın arkadaşla bağlanmayı arttırdığı bunun sonucunda okula bağlanmayı da olumlu yönde etkilediği ifade edilebilir.

Araştırma sonucunda ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumun okula, öğretmene ve arkadaşına bağlanmayı olumlu yönde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ders dışı sportif etkinlikler öğrencilerin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden gelişimlerinin yanı sıra öğrencilerin okula olan bağlılığına olumlu yönde etkilemesi nedeniyle öğrencilerin sportif etkinliklere karşı tutumlarının geliştirilmesi önem kazanmaktadır. Öğrencilerin, öğretmenlerin ve velilerin ders dışı sportif etkinliklerin faydaları konusunda daha fazla bilgilendirilmesi yönünde çalışmalar düzenlenebilir. Araştırmanın sadece ders dışı sportif etkinliklere doğrudan katılan öğrenciler üzerinde yapılarak katılımın okula bağlanmayı ne ölçüde yordadığının tekrar değerlendirilmesiyle daha sağlıklı sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

ÖNERİLER

Ayrıca cinsiyet değişkenine göre ders dışı sportif etkinliklere tutumun okula bağlanmayı ne kadar etkilediğinin incelenmesi önerilebilir. Okullarda uygulanan ders dışı sportif etkinlik kapsamının genişletilerek öğrenci ilgi ve isteğine göre seçeneklerin oluşturulması sağlanabilir. Ayrıca ders dışı sportif etkinliklere katılan öğrencilerin akademik başarı, psikolojik iyi oluş, akran ilişkileri gibi durumlara nasıl etki ettiği konusunda deneysel çalışmalar yapılması önerilebilir.

ETİK METNİ

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazar(lar)a aittir.

KAYNAKÇA

- Anderman, E. M. (2002). School Effects on Psychological Outcomes during Adolescence. *Journal of Educational Psychology*, 94: 795-809.
- Altuntaş, S. ve Sezer, Ö. (2017). Investigating School Attachment of Secondary School Students, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1): 83-97. DOI: 10.17679/inuefd.295722
- Altunçekiç, A., Erden, A. ve Aytaç, T. (2014). Orta Öğretim Kademesinde Öğretmen-Öğrenci İlişkilerin Değerlendirilmesi: KKTTC Örneği, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2): 761-782.
- Aşçı, F. H. ve Erturan İlker, G. (2018). Algılanan Öğretmen Geribildirimi ve Güdusel İklimin Beden Eğitimi ve Spor Derslerinde Zevk Alma ve Güdülenme Üzerine Yordayıcı Etkisi, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(2): 123-138.
- Baydemir, B., Yurdakul, H. Ö. ve Özer, K. (2018). İlköğretim II. Kademe Çocuklarda Fiziksel Aktivite Düzeyi, Kendini Fiziksel Tanımlama ve Benlik Saygısı, *İnsan Bilimleri Dergisi*, 15(2): 1049-1057.
- Belton, S., Prior, P., Wickel, E. ve Woods, C. (2017). The Impact of Participation in Extra-Curricular Physical Activity on Males from Disadvantaged Schools. *European Physical Education Review*, 23(1): 60-72.
- Boardman, J. D. ve Onge, J. M. (2005). Neighborhoods and Adolescent Development. *Children, Youth and Environments*, 15: 138-164.

- Byrne, D. G., Davenport, S. C. ve Mazanov, J. (2007). Profiles of Adolescent Stress: The Development of the Adolescent Stress Questionnaire (ASQ). *Journal of Adolescence*, 30, 393-416.
- Canbulat, T., Cipevzici, U., Kalfa, B. ve Fahlioğulları, E. (2017) Kesintili Zorunlu Eğitimden Etkilenen İlkokul Öğrencilerinin Okula Bağlanma ve Akademik Özyeterlik Düzeylerinin Değerlendirilmesi, *Ege Eğitim Dergisi*, 18(1): 105-123.
- Cemalcılar, Z. (2010). Schools as Socialization Contexts: Understanding the Impact of School Climate Factors on Students' Sense of School Belonging. *Applied Psychology*, 59(2): 243-272.
- Covay, E. ve Carbonaro, W. (2010). After the Bell: Participation in Extracurricular Activities, Classroom Behavior, and Academic Achievement. *Sociology of Education*, 83(1): 20-45.
- Cooper, P. (2008). Nurturing Attachment to School: Contemporary Perspectives on Social, Emotional and Behavioural Difficulties. *Pastoral Care in Education*. 26(1): 13-22.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Decker, D. M., Dona, D. P. ve Christenson, S. L. (2007). Behaviorally at-risk African American Students: The Importance of Student-Teacher Relationships for Student Outcomes. *Journal of School Psychology*, 45(1): 83-109.
- DeWitt, J. ve Storksdieck, M. (2008). A Short Review of School Field Trips: Key Findings from the Past and Implications for the Future. *Visitor Studies*, 11(2): 181-197.
- Erturan İlker, A. G. ve Aşçı, H. (2019) The Role of Teacher's Feedback in Physical Education: Motivational Climate as Mediator. *Hacettepe Üniversitesi - Eğitim Dergisi*, 34(2): 372-386.
- Eime, R. M., Young, J. A., Harvey, J. T., Charity, M. J. ve Payne, W. R. (2013). A Systematic Review of the Psychological and Social Benefits of Participation in Sport for Adults: Informing Development of a Conceptual Model of Health through Sport. *International journal of behavioral nutrition and physical activity*, 10(1): 135.
- Ekkekakis, P., Parfitt, G. ve Petruzzello, S. J. (2011). The Pleasure and Displeasure People Feel When They Exercise at Different Intensities. *Sports Medicine*, 41(8): 641-671. <http://dx.doi.org/10.2165/11590680-000000000-00000>
- Fall, A. M. ve Roberts, G. (2012). High School Dropouts: Interactions between Social Context, Self-Perceptions, School Engagement, and Student Dropout. *Journal of Adolescence*, 35(4): 787-798.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. ve Hyun, H. H. (2012). *How to Design and Evaluate Research In Education*. New York: McGraw-Hill.
- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C. ve Paris, A. H. (2004). School Engagement: Potential of the Concept, State of the Evidence. *Review of Educational Research*, 74: 59-109.
- Fredricks, J. A. ve Eccles, J. S. (2006). Is Extracurricular Participation Associated With Beneficial Outcomes? Concurrent and longitudinal relations. *Developmental Psychology*, 42(4): 698-713.

- Fredricks, J. A. ve Eccles, J. S. (2008). Participation in Extracurricular Activities in the Middle School Years: Are There Developmental Benefits for African American and European American Youth?, *Journal of Youth and Adolescence*, 37(9), 1029-1043.
- Gardner, M., Roth, J. ve Brooks-Gunn, J. (2008). Adolescents' Participation in Organized Activities and Developmental Success 2 and 8 years After High School: Do Sponsorship, Duration, and Intensity Matter? *Developmental Psychology*, 44(3): 814-830.
- Hardin, M. ve Greer, J. D. (2009). The Influence of Gender-Role Socialization, Media Use and Sports Participation on Perceptions of Gender-Appropriate Sports. *Journal of Sport Behavior*, 32(2): 207-226.
- Haslam, S. A., Jetten, J., Postmes, T. ve Haslam, C. (2009). Social Identity, Health and Well-being: An Emerging Agenda for Applied Psychology. *Applied Psychology: An International Review*, 58: 1-23.
- Hill, L. G. ve Werner, N. E. (2006). Affiliative Motivation, School Attachment, and Aggression in School. *Psychology in the Schools*, 43(2): 231-246.
- Hooper, D., Coughlan, J. ve Mullen, M. (2008). Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1): 53-60.
- Hyde, A. L., Maher, J. P. ve Elavsky, S. (2013). Enhancing Our Understanding of Physical Activity and Wellbeing with a Lifespan Perspective. *International Journal of Wellbeing*, 3(1): 98-115.
- Iyer, A., Jetten, J., Tsivrikos, D., Haslam, S. A. ve Postmes, T. (2009). The More (and the more compatible) the Merrier: Multiple Group Memberships and Identity Compatibility as Predictors of Adjustment after Life Transitions. *British Journal of Social Psychology*, 48: 707-733.
- Karaşar, B. ve Kapçı, E. G. (2016). Lise Öğrencilerinde Okula Bağlanma ve Akademik Başarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 49(1): 21-42.
- Kline, R. B. (2016). *Principle and Practice of Structural Equation Modelling* (4. Ed.). New York, NY: The Guilford Press.
- Miglietta, A. M., Belmonte, G. ve Boero, F. (2008). A Summative Evaluation of Science Learning: A Case Study of the Marine Biology Museum "Pietro Parenzan" (South East Italy). *Visitor Studies*, 11(2): 213-219.
- Morris, D. S. (2015). Actively Closing the Gap? Social Class, Organized Activities, and Academic Achievement in High School. *Youth & Society*, 47(2): 267-290.
- Mouton, S. G. ve Hawkins, J. (1996). School Attachment: Perspectives of Low-attached High School Students. *Educational Psychology*, 16(3): 297-304
- Nutbrown, C. ve Clough, P. (2009). Citizenship and Inclusion in the Early Years: Understanding and Responding to Children's Perspectives on "Belonging". *International Journal of Early Years Education*, 17(3): 191-206.
- Osterman, F. K. (2000). Students' Need for Belonging in the School Community. *Review of Educational Research*, 17(3): 323-367.
- Owens-Sabir, M. C. (2008). The Relationship between Self-Esteem and Delinquency: Implications for Academic Achievement among African Americans, *Jackson State University Researcher*, 21(3): 59-82.

- Önen, E. (2014). Öğrencinin Okula Bağlılığı Ölçeği: Türk Ortaokul ve Lise Öğrencileri İçin Uyarılama Çalışması, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(42): 221-234.
- Pehlevan, Z. ve Bal, S. İ. (2018). 13-15 Yaş Grubu Çocuklarda Spora Katılımın Akran İlişkileri ve Sosyal Destek Alma Üzerine Etkisi, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(4): 191-203.
- Penedo, F. J. ve Dahn, J. R. (2005). Exercise and Well-Being: A Review of Mental and Physical Health Benefits Associated with Physical Activity. *Current Opinion in Psychiatry*, 18(2): 189-193. <http://dx.doi.org/10.1097/00001504-200503000-00013>
- Pittman, L. D. ve Richmond, A. (2008). University Belonging, Friendship Quality and Psychological Adjustment During the Transition to College. *The Journal of Experimental Education*, 76: 343-361.
- Pratt, H. D., Patel, D. R. ve Greydanus, D. E. (2003). Behavioral Aspects of Children's Sports. *Pediatric Clinics of North America*, 50(4): 879-899.
- Savi, F. (2011). Çocuk ve Ergenler için Okula Bağlanma Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *İlkogretim Online*, 10(1): 80-90.
- Sauerwein, M., Theis, D. ve Fischer, N. (2016). How Youths' Profiles of Extracurricular and Leisure Activity Affect Their Social Development and Academic Achievement. *International Journal for Research on Extended Education IJREE*, 4(1): 103-124.
- Sharkey, J. D., You, S. ve Schnoebelen, K. (2008). Relations among School Assets, Individual Resilience, and Student Engagement for Youth Grouped by Level of Family Functioning. *Psychology in the Schools*, 45(5): 402-418. doi: 10.1002/pits.20305.
- Singh, A., Uijtdewilligen, L., Twisk, J. W., Van Mechelen, W. ve Chinapaw, M. J. (2012). Physical Activity and Performance at School: A Systematic Review of the Literature Including a Methodological Quality Assessment. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 166(1): 49-55.
- Steinmann, I., Strietholt, R. ve Caro, D. (2019). Participation in Extracurricular Activities and Student Achievement: Evidence from German All-day Schools. *School Effectiveness and School Improvement*, 30(2): 155-176.
- Stecher, L. ve Maschke, S. (2013). Research on Extended Education in Germany - A General Model with All-day Schooling and Private Tutoring as two Examples. *International Journal for Research on Extended Education IJREE*, 1(1): 31-52.
- Stewart, E. B. (2007). Individual and School Structural Effects on African American High School Students' Academic Achievement. *The High School Journal*, 91:16-34.
- Şimşek, H. ve Çöplü, F. (2018). Lise Öğrencilerinin Riskli Davranışlar Gösterme Düzeyleri ile Okula Bağlanma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1): 18-30. Doi: 10.31592/aeusbed.358223.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics* (5. Ed.). New York: Allyn and Bacon.
- Ünal, H. ve Çukur, C. Ş. (2011). The Effects of School Bonds, Discipline Techniques in School and Victimization on Delinquency of High School Students. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 11 (2): 560-570.

- Weij, H. S. ve Chen, J. K. (2010). School Attachment among Taiwanese Adolescents: The Roles of Individual Characteristics, Peer Relationships and Teacher Wellbeing. *Social Indicators Research*, 95(3): 421-436.
- Yılmaz, A. ve Güven, Ö. (2018). Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Öğrenci Tutum Ölçeğinin Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi (DSEÖTÖ), *İnsan Bilimleri Dergisi*, 15(4): 1979-1992.
- Yücekaya, M. A. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Değerlerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Zhang, Y., Gan, Y. ve Cham, H. (2007). Perfectionism, Academic Burnout and Engagement among Chinese College Students: A Structural Equation Modeling Analysis. *Personality and Individual Differences*, 43(6): 1529-1540.